

Nagovor ob mednarodnem dnevu invalidov

Mednarodni dan invalidov je vsakoletna priložnost, da osvetlimo položaj, ki ga ima v družbi največja manjšina.

Invalidi se v vsakdanjem življenju še vedno srečujemo s številnimi ovirami in diskriminacijo, ki preprečujejo, da bi v polni meri uživali temeljne človekove svoboščine in pravice. Zato ostajajo aktualni pozivi k zagotavljanju neoviranega dostopa do grajenega okolja, informacij in komunikacije, do javnega transporta, storitev in proizvodov in drugih dobrin.

Vendarle so bili na področju invalidskega varstva v zadnjih letih v Sloveniji doseženi pozitivni premiki, zlasti na področju spodbujanja socialnega vključevanja in neodvisnega življenja invalidov. Na tem mestu izpostavljam tudi pomemben letošnji mejnik, in sicer vpis znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v Ustavo RS, na kar smo lahko upravičeno ponosni, saj je Slovenija peta država v Evropi, ki ima znakovni jezik priznan kot ustavno kategorijo, in prva država na svetu, ki ima v Ustavo vpisan jezik gluhoslepih.

K oblikovanju sistemskih rešitev v smeri zagotavljanja enakopravnega položaja invalidov v družbi pomembno prispeva Konvencija ZN o pravicah invalidov, ki jo je Državni zbor ratificiral aprila 2008. Kot država podpisnica se je Slovenija zavezala k njenemu uresničevanju. Namen konvencije je spodbujati, varovati in invalidom zagotavljati polno in enakopravno uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter spodbujati spoštovanje njihovega dostojanstva.

Izvajanje Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji spremlja Svet za invalide RS, ki deluje kot obvezni posvetovalni forum o vprašanih invalidske politike. Želimo si, da bi konstruktivno vlogo Sveta za invalide prepoznali tudi odločevalci. Žal ugotavljamo, da v praksi ni tako, saj njegovi sklepi niso zavezujoči, zgodi pa se tudi, da se povsem prezre celo njegova posvetovalna vloga.

Svet za invalide Republike Slovenije mora imeti odločilno vlogo pri implementaciji Konvencije o pravicah invalidov. Da položaj Sveta ni ustrezno urejen in mu je tako onemogočeno, da bi lahko resnično deloval kot neodvisni nadzorni okvir izvajanja Konvencije, je našo državo opozoril tudi Odbor za pravice invalidov. Z namenom ustrezne ureditve položaja in delovanja je bilo leta 2019 že oblikovano besedilo predloga zakona o Svetu za invalide RS ki je pred časom tudi že začel prve korake v postopku zakonodajne obravnave. Žal je na tej točki zastal, zato je ob tej priložnosti na mestu poziv, da se postopek čimprej nadaljuje in da se sprejme Zakon o Svetu za invalide, ki bo omogočil učinkovito delo Sveta kot neodvisnega in samostojnega organa za uresničevanje in varovanje pravic invalidov ter za spremljanje izvajanja Konvencije ZN o pravicah invalidov.

Kljub številnim deklaratornim in obligatornim pravnim aktom tako na mednarodni kot na nacionalni ravni, ki določajo pravice invalidov, te še vedno niso samoumevne in se je zanje potrebno še vedno vztrajno zavzemati, tudi v 21. stoletju. Nadaljevali bomo svoje delo na področju uresničevanja in nadgradnje pravic invalidov, pozorni pa bomo tudi na to, da pri sprejemanju novih zakonskih predlogov ne bi prišlo do zmanjšanja že pridobljenih pravic.

Tako ob nekaterih določitih predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi, še bolj pa ob predlogu sprememb Zakona o igrah na srečo, smo upravičeno zaskrbljeni, da se utegne zgoditi prav to – ukinitve pridobljenih pravic in zmanjšanje financiranja programov invalidskih organizacij, ki neposredno

vplivajo na uresničevanje načela enakih možnosti invalidov na področju njihovega aktivnega zasebnega in družbenega življenja.

Spoštovani!

Letošnje geslo Združenih narodov ob mednarodnem dnevu invalidov je: "Vodenje in sodelovanje invalidov v vključujočem, dostopnem in trajnostnem svetu po COVIDu-19." Geslo opozarja na ključen pomen tvornega sodelovanja invalidov in njihovih reprezentativnih organizacij pri izgradnji vključujoče družbe, v kateri imajo vsi njeni člani enake pravice in možnosti sodelovanja.

Invalidi si namreč ne želimo vloge pasivnih prejemnikov skupnostne pomoči, ampak vstopamo v aktivno vlogo sooblikovalcev družbeno ekonomskega okolja, v katerem živimo.

Ob mednarodnem dnevu invalidov čestitam invalidom, pa tudi vsem tistim, ki se aktivno zavzemajo za dosledno uresničevanje njihovih pravic.